

Ф И Л О Л О Г

часопис за језик, књижевност и културу
VI 2015 12
универзитет у бањој луци
филолошки факултет

REALIZACIJA DEMINUTIVA U PREVODU JEŽEVE KUĆICE BRANKA ČOPIĆA NA ENGLNESKI JEZIK

Apstrakt: *Oblici i upotreba deminutiva već su neko vrijeme zanimljiva lingvistička tema, ali i izvor nesuglasica među naučnicima. Ukoliko se u obzir uzmu strukturalne razlike između dva jezika kao što su srpski i engleski, te mnoštvo značenja koje deminutivi mogu imati, tada prevodilac, u pokušaju da prenese značenje sa jednog jezika na drugi, ima veoma težak zadatak. On postaje teži ukoliko je tekst koji se prevodi u stvari omiljena poema Ježeva kućica, čiji je glavni junak jež, slavni lovac, koji svojom hrabrošću i mudrošću otkriva sveltremensku istinu o ljubavi prema svome domu. Ovaj rad poredi imeničke deminutive u srpskom jeziku sa njihovim ekvivalentima u engleskom prevodu kako bi odgonetnuo u kojoj mjeri razlike u prevodu utiču na značenje i sveukupnu atmosferu navedene pjesme.*

Ključne riječi: *deminutivi, Ježeva kućica, Hedgehog's Home, prevodenje poezije, prevodilačke tehnike, morfologija, semantika, pragmatika.*

Ježeva kućica jedno je od remek-djela naše dječije književnosti i najmiljenije ostvarenje Branka Čopića. Iako je prvo izdanje izašlo 1949. godine, ona i dalje plijeni ljepotom, pa se gotovo svake godine nađe novo izdanje neke druge izdavačke kuće. Ne samo da je i dalje obavezna lektira u osnovnoj školi nego je doživjela adaptacije kao audio-priča, predstava, mjuzikl, lutkarska predstava, opera, itd. Po njoj su ime dobile mnoge igraonice, vrtići i udruženja. Prevedena je na italijanski, slovenački, njemački, španski, bugarski, francuski, rumunski i druge jezike, ali tek 2011. prvi put se zvanično¹ pojavljuje u engleskom prevodu (izdavačka kuća IS-TROS Books), što je neobično s obzirom na to da je ovaj jezik *lingua franca* današnjice. U ovom radu posmatraju se deminutivi u *Ježevoj kućici* sa morfološkog, semantičko-pragmatičkog aspekta, pa se poređenjem originala i prevoda pokušava dati odgovor na pitanje da li su uspješno prenese ni lirika, humor i ugođaj *Ježeve kućice*, sa osvrtom na prevodilačke tehnike koje su pri tome korište-

ne. Deminutivi su odabrani ne samo zbog specifične pragmatičke funkcije nego i zbog toga što su u velikoj mjeri zastupljeni u dječijem govoru, kao i govoru odraslih kada se obraćaju djeci.

1. Problemi prevodenja poezije

Prevodenje je „čin koji se sastoji u pretvaranju poruke (misli, osjećaja, želje, naredbe) prethodno izražene jednim jezikom u jednakovrijednu poruku izraženu nekim drugim jezikom“ (Ivir 1984: 11). Prevodilac se neminovno suočava sa nizom jezičkih prepreka na leksičkom, sintagmatskom, gramatičkom, pragmatičkom i kulturološkom nivou. Prirodno, što se dva jezika više razlikuju, veći je broj nepodudarnih oblika, pa prevodilac poseže za odgovarajućom prevodilačkom tehnikom kako bi se premostile barijere u prenošenju poruke. Bejker (Baker 2006) navodi kako je, pored samih karakteristika nepodudarnih oblika, za odabir ili odbacivanje neke strategije važan i kontekst, ali i namjena prevoda.

Poezija, iz te perspektive, predstavlja dodatni izazov zato što se, uz već navedene prepreke, mora voditi računa o formi, metrici, rimi, stilskim figurama, itd., koje podjednako utiču na

¹ Jedan od novijih prevoda, prilično uspješan, potpisuje msr. Mirta Jakšić u okviru svog rada na postdiplomskom studiju („Translating Children's Literature: Case Study of 'Ježeva kućica' by Branko Čopić“).

doživljaj i shvatanje pjesme. Drugim riječima, za razliku od proze, prevodilac poezije ima na raspolaganju ograničen sadržaj pjesme pomoću kojega treba iznjedrati slično ostvarenje na drugom jeziku. Rafel (Raffel) u svom djelu *Umjetnost prevođenja poezije* (2010) navodi pet tipova problema koji uporište imaju u samom jeziku:

1. Ne postoje dva jezika koja imaju istu fonologiju, tako da je nemoguće reprodukovati zvukove od kojih se neko djelo sastoji iz jednog jezika na drugi.
2. Ne postoje dva jezika koja imaju istu sintaksičku strukturu, tako da je nemoguće reprodukovati sintaksu nekog djela iz jednog jezika na drugi.
3. Ne postoje dva jezika koja imaju isti rječnik, tako da je nemoguće reprodukovati riječi od kojih se neko djelo sastoji iz jednog jezika na drugi.
4. Ne postoje dva jezika sa istom književnom istorijom, tako da je nemoguće reprodukovati književne oblike iz jedne kulture na književne oblike iz druge kulture.
5. Ne postoje dva jezika koja imaju istu prozodiju, tako da je nemoguće reprodukovati prozodiju djela napisanog jednim jezikom na drugi jezik.

Rješenje Rafel vidi u aproksimaciji, to jest upotrebi približnih jezičkih sredstava kako bi se poruka vjerno prenijela. Sumirajući kriterijume koje bi trebalo da ispuni nekakav idealan prevod, Najda (Nida), između ostalog, navodi da prevod mora imati smisla, da njegov „duh i stil“ moraju odgovarati originalu, da njegov izraz mora biti lak i prirodan, te da treba da izazove sličnu reakciju publike (Nida 200:149).²

Jasno je da ovakvi kriterijumi, s obzirom na gore navedene prepreke, vode vječitoj dilemi prevodilaca: hoće li prednost dati formi ili sadržaju poetskog ostvarenja? Iako se u većini slučajeva prednost daje sadržaju, S. D. Kertis (S. D. Cur-

² Vlastiti prevod: „... a translation is to meet the four basic requirements of (1) making sense, (2) conveying the spirit and manner of the original, (3) having a natural and easy form of expression, and (4) producing a similar response...“

tis), autorka prevoda na engleski jezik, učinila je upravo suprotno:

Smatram da je ova priča posebna upravo zbog toga što je to bajka za djecu koja je takođe i jedna duga pjesma, jedinstvena zbog činjenice da je to prevedena pjesma. Kao što možete pretpostaviti, njeno prevođenje je zaista bio zastrašujući zadatak, pošto sam poznavala pjesmu u originalu, te sam odlučila da želim zadržati njen ritam i rimu po svaku cijenu. Shvatila sam da je njena poetska forma ono što je čini tako milozvučnom. (S. D. Curtis 2011)³

Kada je riječ o dječijoj književnosti, prevod treba da se prilagodi kako djeci i njihovom razumijevanju, tako i odraslima (roditeljima) kao autoritetima koji će određeno djelo predložiti djetetu. Dječija literatura u svojoj suštini nosi podučavanje, prema tome, prevodilac prilagođava svoj prevod i kulturološkom kontekstu (Lopez 2006), to jest onome što se u određenoj kulturi smatra dobrim/lošim ili prihvatljivim/neprihvatljivim za djecu. S obzirom na to da se prevod uglavnom piše na drugom mjestu, jeziku i u drugoj kulturi, on ne može proizvesti identičnu reakciju kod publike samim time što se situacije razlikuju, pa teoretičarka Ojttinen (Oittinen) smatra da prevodioci treba da prilagode svoj tekst čitaocima uzimajući u obzir prethodno navedene razlike. Djecu ne interesuje jesu li priče koje čitaju prevedene ili ne, oni ih, jednostavno, čitaju i iz njih izvlače nove poruke. „Kada prevodimo za djecu, treba da slušamo dijete, dijete pored nas i dijete u nama.“ (Oittinen 2000: 168).⁴

2. Ježeva kućica

Ova svezremenska pjesma Branka Ćopića prati Ježurku Ježića, slavnog lovca, koji na lijin poziv odlazi kod nje na ručak. Nakon završene

³ „I think this story is special because it is a tale for children which is also a long poem, and the fact that it is a translated poem must make it pretty unique. As you can imagine, the task of translating it was quite daunting, as I knew the poem in the original and decided that I wanted to keep the rhyme and rhythm at all costs. [...] I knew that its poetic form was what made it so appealing to the ear...“

⁴ Vlastiti prevod: „When translating for children, we should listen to the child the child in the neighborhood and the child within ourselves.“

gozbe on, uprkos lisičnim molbama, odlučno kreće kući, ne sluteći da ga lisica prati zajedno sa neobičnom družinom (vukom, divljom svinjom i medvjedom). Svi žele znati zašto jež voli svoju kućicu, a mudri odgovor kojeg Ježurka daje nakon njihove silne galame i nipodaštavanja je vrhunac poeme, u kojem se iznosi autorova poruka o radinosti, skromnosti i ljubavi prema vlastitom domu.

Poema se sastoji od trinaest dijelova, pisana je stihovima od deset slogova vezanih parnom rimom. U radu je korištena *Ježeva kućica* štampana 2009. (izdavačka kuća Naša djeca, Zagreb), međutim, ovaj tekst razlikuje se od prve verzije pjesme iz 1949. godine, koja se nalazi i u najnovijem izdanju.⁵ Najviše promjena pjesma je doživjela 1982. godine, kada su određeni stihovi u potpunosti zamijenjeni, futur se piše razdvojeno (npr. *bit će*), itd. Sve to izazvalo je veliku polemiku o samom jeziku ovog djela,⁶ sociopolitičkom trenutku njegovog nastanka i savremenim tumačenjima, međutim, zbog prostornog ograničenja, ovaj rad se njima ne bavi. Takođe, spomenute izmjene nisu od velikog značaja za korpus rada i zbog toga su zanemarene.

2.1. Morfološke specifičnosti srpskih imeničkih deminutiva u *Ježevoj kućici*

Deminutivi ili umanjene najproduktivniji su u slučajevima imeničkih osnova i sufiksa. Pošto je *Ježeva kućica* prvenstveno pjesma za djecu, u obzir su uzeti i hipokoristici koji se tvore dodavanjem deminutivnih nastavaka. Kako bi se ovi oblici lakše izbrojali, stavljeni su u nominativ i razvrstani po rodu i učestalosti, a poslagani su prema redoslijedu pojavljivanja.

⁵ Izdanje povodom stote godišnjice od rođenja Branka Ćopića, Biblioteka Mali princ.

⁶ Više o tome vidjeti u: Stjepan Babić, „Ježeva kućica kao pedagoški i jezični problem“, *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika*, 53rd, vol. 4, Oct. 2006, 139–146; Hrčak: *Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske*, Srce, Zagreb, 1 October 2012 (<http://hrcak.srce.hr/16955>); Nives Opačić, „Veliko pospremanje u *Ježevoj kućici* Branka Ćopića“, u zborniku radova *Riječki filološki dani* 6, 2006.

Srpski jezik obiluje deminutivnim sufiksima, ali zbog prostornog ograničenja ovog rada prokomentarisani će biti samo nastavci koji se nalaze u *Ježevoj kućici*.

Tabela broj 1. Imenički deminutivi u *Ježevoj kućici*⁷

Redni broj	Imenica	Rod	Broj ponavljanja	Oblik
1.	Ježurka	muški	7	hipokoristik
2.	Ježić/ježić	muški	9	deminutiv
3.	medo	muški	6	hipokoristik
4.	meca	muški	1	hipokoristik
5.	Mica	ženski	1	hipokoristik
6.	lija	ženski	12	hipokoristik
7.	patkica	ženski	1	deminutiv
8.	Žučo/Žuća	muški	1	hipokoristik
9.	leptirić	muški	1	deminutiv
10.	njuškica	ženski	1	deminutiv
11.	kućica	ženski	6	deminutiv
12.	satić	muški	1	deminutiv
13.	vuja	muški	1	hipokoristik
14.	hvališa	muški	1	hipokoristik

Tabela 1 pokazuje da je u *Ježevoj kućici* korišteno četrnaest oblika deminutiva i hipokoristika. Oni su muškog i ženskog roda, što ne iznenađuje s obzirom na to da se većina umanjena nalazi u dijalozima između personifikovanih glavnih likova (ježa, lisice, vuka, medvjeda i divlje svinje). Najučestaliji deminutivni sufiksi su *-ić* (za imenice muškog roda), *-ica* (za imenice ženskog roda), te *-o* i *-a* za hipokoristike muškog i ženskog roda. Od navedenih imenica po broju ponavljanja izdvajaju se lija (12), ježić (9), Ježurka

⁷ Obrazac deminuiranja imenica preuzet iz Đurić 2004: 148.

ka (7), medo (6) i kućica (6). Ukupan broj primjera u kojima su umanjnice korištene je 49.

2.2. Morfološki aspekt imeničkih deminutiva u engleskom jeziku

Podijeljeno je mišljenje o deminutivnim sufiksima u engleskom jeziku. Nakon njihovog poređenja u poljskom i engleskom jeziku, Vježbicka (Wierzbicka 1985: 166) navodi da u engleskom deminutivi gotovo i ne postoje, te da se oblici na *-ie* i *-y* mogu posmatrati kao izolovani primjeri vezani za govor djece. Nasuprot njoj, Šnajder (Schneider 2003) izdvaja osamdeset šest nastavaka, međutim, veliki dio njih je stranog porijekla, to jest u engleski jezik je ušao kroz pozajmljenice. S obzirom na to da je većina tih nastavaka neproduktivna, u ovom radu uzima se klasifikacija koju su izvršili Kverk i dr. (Quirk et al. 1985), pri čemu su izdvojena svega tri deminutivna i dva sufiksa za hipokoristike.

U deminutivne sufikse spadaju:

- 1) *-ette*,
- 2) *-let*,
- 3) *-ling*.

Pored osnovnog značenja *malo*, neki od njih nose oznaku *mlado* (*piglet*, *duckling*) ili su markeri ženskog roda (*suffragette*).

Dva su sufiksa za hipokoristike:

- 1) *-y*, *-ie*,
- 2) *-s*.

Kverk i dr. (1985: 1584) pridodaju hipokoristično značenje i deminutivnim sufiksima *-let* i *-ette*.

Tabela broj 2. Imenički deminutivi u prevodu *Ježeve kućice*

Imenica	Broj ponavljanja	Oblik
foxy	1	hipokoristik

U prevodu *Ježeve kućice* izdvojen je samo jedan primjer umanjnice koji sadrži derivativni sufiks, i to hipokoristik *foxy*. Podatak jasno potvrđuje neproduktivnost ovakvog tipa deminutivizacije u engleskom jeziku u odnosu na srpski.

2.3. Pragmatičko-semantički aspekt engleskih deminutiva

Osnovno značenje deminutiva vezuje se uz latinsko porijeklo ove riječi, *dēminuere*, što znači umanjiti, pa otuda i naš izraz *umanjenica*. Iako neki lingvisti polaze isključivo od afiksa u određivanju deminutiva i njihovih značenja (Huddleston/Pullum, 2002: 1677; Katamba 2006: 350), Šnajder (2003) ih definiše kao riječi koje označavaju malo, ali i pozitivan ili negativan stav. U svakom slučaju, oni se smatraju univerzalnom kategorijom ili univerzalnim konceptom koji je prisutan u svim jezicima, ali ne u istoj mjeri. Srpski, kao slovenski jezik, obiluje umanjenicama koje se koriste u širokoj lepezi značenja od fizičke veličine, naklonosti, ljubaznosti, bliskosti, pa sve do nipodaštavanja, pejorativnosti, itd. Sličnu funkciju imaju i hipokoristici, riječi odmila, od kojih se neki oblici tvore dodavanjem deminutivnih sufiksa (Bjelanović 2006).

Semantički opis deminutiva kroz značenjske komponente izgledao bi ovako (Đurić 2004: 153):

Tabela broj 3. Semantička obilježja deminutiva

Semantička obeležja deminutiva	FIZIČKA DIMENZIJA + <i>malen</i>
neobeležena	[malen]
PSIHOLOŠKA DIMENZIJA pozitivna	[malen, +]
negativna	[malen, -]

Osnovnom značenju deminutiva Dresler i Barbarezi (Dressler/Barbaresi 1994) pridodaju i pragmatičko obilježje, a to je [-ozbiljno] kroz koje se upotreba umanjnice može posmatrati ne samo u komunikaciji sa djecom nego i u raznim formalnim/neformalnim kontekstima komunikacije odraslih. One omogućavaju ublažavanje direktnih govornih činova budući da, u većini slučajeva, izražavaju osjećanja bliskosti i naklonosti. Lič (Leech 2014: 277) navodi deminutive kao tipičnu sponu između značenja i kulture koja karakteriše određeni jezik, to jest odražava njegovu funkcionalnost.

Ovakvo tumačenje mora se uzeti u obzir prilikom prevođenja teksta sa jednog jezika na drugi. Konkretno, jedan od elemenata koji i te kako doprinosi lirici *Ježeve kućice*, izražavanju osjećanja nježnosti, privrženosti, dragosti, ali i ismijavanja, omalovažavanja ili prezira, leži u emotivnom značenju kojeg nose upravo umanjenice.

3. Prevodilačke tehnike korištene u analizi

Budući da se u ovom radu ispituju deminutivi, prirodno je da su u analizi korištene prevodne transformacije na nivou riječi, prije svega leksička zamjena, ali i morfološka zamjena ukoliko je došlo do promjene vrste riječi ili sastava jezičke jedinice. Među oblike leksičke zamjene Hlebec (2009) svrstava konkretizaciju, generalizaciju, eufemizam i pojačavanje. Neizostavne prevodilačke tehnike takođe obuhvataju oduzimanje (izostavljanje) i dodavanje.

Književni prevodi za djecu dodatno su zahtjevni zbog toga što se moraju prilagoditi senzibilitetu djeteta. Na primjer, kako bi dijete lakše prihvatilo glavne junake, neophodno je da se prevod i kulturološki prilagodi, pa se posebna pažnja posvećuje prevođenju njihovih imena. Zbog toga je prethodno navedenim tehnikama dodata još jedna leksička zamjena koju E. E. Dejvis (Davies 2003) naziva kreiranje. Ovom tehnikom vlastito ime dobija obično živopisan ekvivalent iz jezika na koji se prevodi, bilo da se imitira njegova fonetska struktura ili sadržaj. Na taj način prevedeno je i samo ime Ježurke Ježića u *Hedgemond the Hedgehog*: *Hedgehog* je engleska riječ za ježa, inače složena imenica koja se sastoji od imenica *hedge* (živica) i *hog* (svinja). Da bi ostvarila ponavljajuće zvukove koje se čuje u originalu, prevoditeljka Kertis je posegnula za riječju *Hedgemond*, prezimenom koje u sebi nosi početak riječi *hedgehog*. Na taj način je uspjela da dočara igru zvukova i značenja koju imamo u imenu i prezimenu Ježurke Ježića.

3.1. Analiza prevoda deminutiva

U analizi je izdvojen svaki primjer deminutiva i hipokoristika u originalu i posmatrano je na koji način je ostvaren njegov prevod, pri čemu je

određena prevodna tehnika. Tabela sa svim umanjenicama i hipokoristicima prikazuje ovaj postupak i nalazi se u dodatku rada. Iz nje su izvedena dva grafikona. U postupku analize izdvojeno je nekoliko primjera vrijednih dodatnog komentara:

– Primjer 1: Naslov.

Malo je poznato da su prvo i drugo izdanje ove poeme izašli pod naslovom *Ježeva kuća*,⁸ na ćirilici i latinici. Tek treće izdanje dobija konačnu verziju naslova: *Ježeva kućica*. Na pitanje zbog čega je odabran upravo deminutiv, odgovor se može potražiti u poglavlju o značenju umanjenica. Pored toga što označava malu kuću, ovaj deminutiv priziva osjećanje nježnosti, naklonosti, sreće i blizak je dječijem govoru, pa je s tog gledišta prihvatljiviji za naslov pjesme. Dokaz dobrog odabira je popularnost koju *Ježeva kućica* uživa i danas.

– Primjer 2:

- Guskinio krilo lepeza tvoja, a jastuk meki patkica koja.
- Goose wings to fan you in humid weather And pillows all stuffed with fine duck feather

Na srpskom jeziku upotrijebljen je deminutiv *patkica*, međutim, u prevodu na engleski jezik nemamo imenicu sa sufiksom. Umjesto toga izvršena je transpozicija u kojoj imenica *duck* (patka) modifikuje imenicu *feather* (perje). Određena kompenzacija u pragmatičkom smislu postiže se pridjevom *fine* (lijepo, fino) kojim se pobuđuju pozitivna osjećanja.

– Primjer 3:

- U zdravlje lije i njene kuće za pogibiju lovčeva Žuće
- To fox and her home, may good luck abound And to swift demise of hunter's fierce hound!

Hipokoristik *lija* preveden je nemarkiranom imenicom *fox* (lisica), pa je ovdje primijenjena tehnika generalizacije. Međutim, zanimljiviji je sljedeći stih, u kojem imamo hipokoristik

⁸ <http://www.bibliofil.hr/proizvod.aspx?p=3347&cc=20>

Žučo, često ime za žutog psa. Neobično je što se *Žučí*, kome se pri tome još i teпа, priželjkuje pogibija. Neusklađenost ovih dviju krajnosti je kulturološki obojena i izaziva humor, doduše crni jer je u pitanju pogibija. Pojam smrti u dječijoj literaturi uvijek je prikazan uz određeno ublažavanje, ako je uopšte i spomenut. U prevodu imamo potpunu zamjenu leksema: hipokoristik je preveden imenicom *hound* (lovački pas) koja je određena pridjevom *fierce* (bijesan) i dalje u toj sintagmi genitivom *hunter's* (lovčev). Dakle *lovčev bijesan pas* u sebi ne nosi nikakvo pozitivno osjećanje koje nalazimo u hipokoristiku *Žučo*, naprotiv, pridjev utiče na to da je izazvano osjećanje negativno. Jedina kompenzacija, bar kada je humor u pitanju, može se potražiti u imenici *demise* (propast, smrt) upotrijebljenoj u ovakvom kontekstu.

- Primjer 4:
- Dobro je bilo, na stranu šala lisice draga, e, baš ti hvala.
- "Twas fun while it lasted, foxy my dear. I thank you so much', says Hedgemond sincere

U navedenim stihovima nalazi se jedini primjer deminutiva na engleskom jeziku. Nemarkirana imenica *lisica* modificovana pridjevom *draga* prevedena je imenicom *odmila* *foxy*, čije značenje je dodatno modificovano sintagmom *my dear*. Međutim, iako je riječ o sufiksu koji se koristi u tvorbi hipokoristika, ova leksema (najčešće upotrijebljena kao pridjev) uz sebe veže drugačije konotacije, te je njen sinonim *sexy*.⁹ To uvodi potpuno novo značenje u prevodu i uveliko odudara od originala, mada se opravdanje može tražiti u želji da se ostvare rimovani stihovi u desetercu.

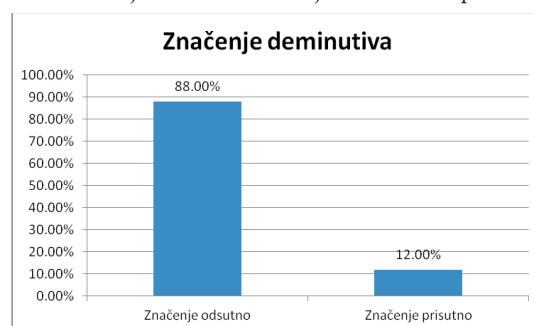
- Primjer 5:
- Kućicu takvu, hvališo mali, za ručak dobar svakom bi dali.
- To own such a house can't count as good luck Each one of us here would swap it for tuck!

⁹ <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/foxy?q=foxy>

Stih počinje deminutivom u akuzativu *kućicu*, koja je prevedena nemarkiranim oblikom *house* (kuća), to jest riječju šireg značenja, što ukazuje na generalizaciju kao korištenu tehniku.

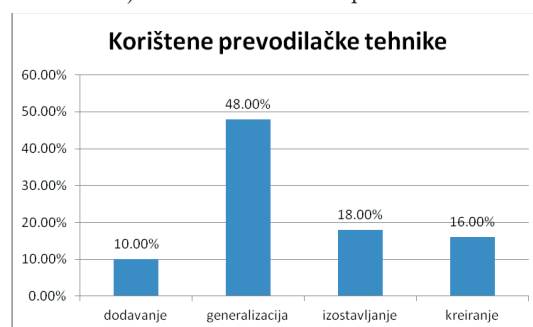
Imenica *hvališa* se razlikuje svojom strukturom od ostalih obrađenih u ovom radu jer u osnovi ima glagol *hvaliti* i sufiks *-iša* koji nosi u sebi hipokoristično značenje (Klajn 2003: 148). Bez obzira na to što je ono dodatno modificovano pridjevom *mali*, cijela sintagma ima pejorativno značenje, čiji je cilj uniziti Ježurku i ismijati ga. Ni imenice, a time ni pridjeva, nema u prevodu.

Grafikon broj 1: Prisustvo značenja deminutiva u prevodu

Iako engleski jezik ima siromašnu realizaciju deminutiva, postoje drugi načini pomoću kojih se može ostvariti aproksimacija u njihovom prevodu sa srpskog. Jedan od njih je pridjevska premodifikacija uz imenicu osnove i on je najčešće korišteno sredstvo i u prevodu *Ježeve kućice*. Pošto nalaženje direktnog ekvivalenta nije moguće, u radu se ispituje da li je značenje umanjeno (uglavnom *malo*, *drago*, *lijepo*) zadržano u bilo kakvom obliku prilikom prevodnog postupka. Grafikon 1 pokazuje da je to uspješno ostvariti u svega 12% slučajeva. Znatno je veći broj primjera (88%) u kojima značenje deminutiva nije preneseno.

Grafikon broj 2: Učestalost korištenih prevodilačkih tehnika

Četiri tehnike prevodenja izdvajaju se kao najčešće korištene:

- 1) generalizacija: Ova tehnika podrazumijeva korištenje riječi šireg značenja da bi se prevela riječ koja nosi neko uže značenje. Pošto su deminutivi markirani oblici [+malo] imaju specifičnije značenje u odnosu na svoju imeničku osnovu, tako da se generalizacija nameće kao odgovarajuće rješenje. Ona je u *Ježevoj kućici* najviše zastupljena (48%).
- 2) izostavljanje: Ovom tehnikom određeni dijelovi originalnog teksta uopšte se ne prevode, pa se tako ne prenosi ni njegov smisao. Njome je obuhvaćeno 18% deminutiva, međutim, obrazloženje za ovakvu činjenicu treba tražiti u nastojanju da se zadovolji metrika i rima pjesme.
- 3) kreiranje: Tehnika je obrazložena u prethodnom poglavlju, a postotak od 16% dobiven je ponavljanjem imena *Hedgemon*.
- 4) dodavanje: Dodavanje je izvršeno u 10% prevoda, a tome još možemo pridodati kombinaciju dodavanja i generalizacije (4%) kao tehnika koje su prenosi neko od značenja deminutiva u srpskom jeziku.

U manjem procentu imamo kombinacije dodavanja i transpozicije (2%), te generalizacije i transpozicije (2%), međutim, većina njih nije prenijela značenje deminutiva. Na primjer, hipokoristik *vuja* preveden je kao *wolf* (vuk, generalizacija), a dodat je pridjev *black* (crni, mrki), pri čemu dobijamo potpuno suprotno značenje uz koje se vezuje negativan stav ili emocija u odnosu na original.

4. Zaključak

Deminutivi, naročito imenički, i danas su zanimljiva lingvistička tema, ne samo zbog svoje tvorbe nego i zbog mnoštva značenja koje mogu da nose. Ako uporedimo engleski i srpski jezik, vidjećemo da je njihova distribucija potpuno različita: Imeničke osnove sa deminutivnim sufik-

som i te kako su brojnije u srpskom jeziku, što, s druge strane, ne znači da engleski jezik, iako analitički, nema mehanizme pomoću kojih može iskazati nijanse u značenju umanjena.

Prevod deminutiva postaje još veći izazov kada je riječ o književnom djelu, pogotovo poeziji, jer u tom slučaju prevodilac ima na raspolaganju ograničen sadržaj iz kojeg mora prenijeti barem približno značenje kojeg pjesma nosi. U radu se posmatra na koji način se prevoditeljka S. D. Kertis izborila s ovim teškim zadatkom u prevodu *Ježeve kućice* Branka Ćopića na engleski jezik. Zadatak dobija dodatno opterećenje ako se u obzir uzme da je popularna pjesma namijenjena prije svega djeci, da je to majstorsko djelo u rimovanom desetercu protkano prepoznatljivom ćopićevskom vedrinom, koja nosi važnu poruku o ljubavi prema svome domu i samopoštovanju.

Svi deminutivi i njihovi prevodi su izdvojeni, određene su prevodilačke tehnike koje su u tom postupku korištene, a statistički prikaz dat je u obliku grafikona i komentara.

Šnajder (2003) u opisu značenja umanjena navodi kako *mlado* i *malo* u uzajamnoj vezi izazivaju pozitivan stav i može se reći da ovakav stav prevladava u *Ježevoj kućici*. Međutim, rezultati analize pokazuju da je u svega 12% primjera uspješno preneseno značenje deminutiva (najčešće *malo*, *dobro*, *lijepo*). S obzirom na izuzetno visok procenat neprenesenog značenja, dolazi se do zaključka da umanjene nisu adekvatno prevedene. Ne samo da u većini slučajeva nema ni kompenzacije nego određeni primjeri ukazuju na potpuno suprotan efekat u kojem se pozitivno značenje, kakvo nosi hipokoristik (*vuja*, *Žučo*), zamjenjuje negativnim (*black wolf*, *fierce bound*) ili se dodaje konotacija koja ne postoji u originalu (*lija – foxy*). Sa tog gledišta prevod *Ježeve kućice* na engleski jezik nije ostvario lirski naboj originala.

S druge strane, težnja da se zadrži metrika i rima poeme znatno je uticala na leksički odabir u prevodu, pa time donijela i niz ograničenja za prevoditeljku. U svakom slučaju, njena odluka da prednost da formi je u potpunosti opravdana, jer je prevod izuzetno melodiozan i pitak, te, kao takav, prilagođen dječijem jeziku i percepciji. Bilo bi zanimljivo dalje razmotriti pragmatičku

vrijednost prevoda posmatranu kroz govorne činove, zatim njegovu zvučnost ili slikovitost s aspekta teorije književnosti, jer je *Ježeva kućica* bila i ostaće neiscrpan izvor prvo estetskog nadahnuća, a potom lingvističkog ili književnoteoretskog posmatranja.

Literatura

1. Baker, Mona (2006), *In Other Words: A coursebook on translation*, New York: Routledge.
2. Bjelanović, Živko (2006), „Hipokoristik kao oznaka za tvorbeni način i kao oznaka za vrstu značenja“, Zagreb, *Folia onomastica Croatica*, 15, 1–14
3. Curtis, Susan D., „Translating 'Hedgehog's Home' by Branko Copic“, internet, dostupno na <https://hedgehogshome.wordpress.com/2012/10/09/translating-hedgehogshome-by-branko-copic/> (pristupljeno 30. avgusta 2015).
4. Čopić, Branko (2009), *Ježeva kućica*, Zagreb: Naša djeca.
5. Čopić, Branko (2011), *Hedgehog's Home* (prev. S. D. Curtis), London: ISTORS Books.
6. Čopić, Branko (2014), *Ježeva kućica*, Banjaluka – Beograd – Tuzla: Biblioteka Mali princ.
7. Davies, Eirlys E., (2003), „A Goblin or a Dirty Nose?“, *The Translator: Studies in Intercultural Communication*, 9 (1), 65–100.
8. Deuter, Margaret, Jennifer Bradbery and Joanna Turnbull (ed.), internet, dostupno na <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/foxy?q=foxy> (pristupljeno 27. avgusta 2015).
9. Dressler, Wolfgang U. and Lavinia Merlini Barbaressi (1994), *Morphopragmatics: Diminutives and Intensifiers in Italian, German, and other languages*, Berlin: Mouton de Gruyter & Co.
10. Ђурић, Радмила (2004), „Деминутивни суфикси у српском и њихови преводни еквиваленти у енглеском“, *Зборник Мајмице српске за филологију и лингвистику*, Нови Сад, XLVII/1–2.
11. Fernandez Lopez, M. (2006), „Translation Studies in Contemporary Children's Literature: A Comparison of Intercultural Ideological Factors“, In: G. Lathey (Ed.), *The Translation of Children's Literature: A Reader*, Clevedon – Buffalo – Toronto: Multilingual Matters, 41–53.
12. Huddleston, Rodney and Geoffrey K. Pullum (2002), *The Cambridge Grammar of the English Language*, Cambridge: Cambridge University Press.
13. Ivir, Vladimir (1984), *Teorija i tehnika prevođenja*, Novi Sad: Zavod za izdavanje udžbenika u Novom Sadu.
14. Jakšić, Mirta (2012), *Translating Children's Literature: Case Study of 'Ježeva kućica' by Branko Čopić*, Diplomski rad, Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku.
15. Katamba, Francis (2006), *Morphology*, London: Macmillan Press Ltd.
16. Клајн, Иван (2002), *Творба речи у савременом српском језику, Први део – слањање и њрефиксација*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
17. Leech, Geoffrey (2014), New York: Oxford University Press.
18. Nida, Eugene Albert (2000), „Principles of Correspondence“, *The Translation Studies Reader*, Ed. Lawrence Venuti, London: Routledge.
19. Oittinen, Riitta (2000), *Translating for Children*, New York: Garland Publishing.
20. Quirk, Randolph, Sidney Greenbaum, Geoffrey Leech and Jan Svartvik (1985), *A Comprehensive Grammar of the English Language*, London: Longman.
21. Raffel, Burton (2010), *Art of Translating Poetry*, Pennsylvania State University: Penn State Press.
22. Samuelsson-Brown, Geoffrey (2010), *A practical guide for translators*, Clevedon: Multilingual Matters.
23. Schneider, Klaus P. (2003), *Diminutives in English*, Tübingen: Walter de Gruyter.
24. Wierzbicka, Anna (1985), „Different Cultures, Different Languages, Different Speech Acts. Polish vs. English“, In: *Journal of Pragmatics*, 9, 145–178.

APENDIKS
Analiza prevoda deminutiva

Redni broj	Deminutiv	Prevod	Prisustvo značenja deminutiva	Prevodna tehnika
1.	kućica	home	/	generalizacija
2.	Ježurka	Hedgemond	/	kreiranje
3.	Ježić	Hedgehog	/	generalizacija
4.	medo	bear	/	generalizacija
5.	ježić	Hedgemond	/	kreiranje
6.	meca	/	/	izostavljanje
7.	Ježurka	/	/	izostavljanje
8.	Mica	/	/	izostavljanje
9.	Ježurka	Hedgemond	/	kreiranje
10.	Ježić	hedgehog	/	generalizacija
11.	Ježurka	dear Hedgemond	+	dodavanje
12.	lije	fox	/	generalizacija
13.	Ježurka	/	/	izostavljanje
14.	Ježić	/	/	izostavljanje
15.	lijo	my dear fox	+	dodavanje
16.	patkica	fine duck feather	+	dodavanje/transpozicija
17.	lija	dear fox	+	dodavanje
18.	Ježurka	honoured guest	+	dodavanje
19.	lije	fox	/	generalizacija
20.	Žučće	(hounter's) fierce hound	/	generalizacija/dodavanje
21.	leptirić	moth	/	generalizacija
22.	Ježić	Hedgemond	/	kreiranje
23.	njuškicu	snout	/	generalizacija
24.	lija	fox	/	generalizacija
25.	lija	fox	/	generalizacija
26.	kućico	wee house	+	dodavanje
27.	lija	fox	/	generalizacija
28.	ježić	Hedgemond	/	kreiranje
29.	lija	she	/	generalizacija
30.	lija	fox	/	generalizacija
31.	medo	bear	/	generalizacija
32.	medo	/	/	izostavljanje

Redni broj	Deminutiv	Prevod	Prisustvo značenja deminutiva	Prevodna tehnika
33.	medo	/	/	izostavljanje
34.	kućicu	home (so plain)	/	generalizacija/dodavanje
35.	kućica	home	/	generalizacija
36.	satić	handful	/	generalizacija
37.	medo	/	/	izostavljanje
38.	kućicom	house	/	generalizacija
39.	Ježić	Hedgemon	/	kreiranje
40.	kućico	(lord of my own) home	/	generalizacija/transpozicija
41.	vuja	(black) wolf	/	generalizacija/dodavanje
42.	kućicu	house	/	generalizacija
43.	hvališa	/	/	izostavljanje
44.	lija	fox	/	generalizacija
45.	Ježić	Hedgemon	/	kreiranje
46.	lija	fox	/	generalizacija
47.	lijo	fox	/	generalizacija
48.	među	bear	/	generalizacija
49.	Ježurka	Hedgemon	/	kreiranje
50.	Ježić	Hedgemon	/	generalizacija

THE REALISATION OF DIMINUTIVES IN THE ENGLISH TRANSLATION OF BRANKO ĆOPIĆ'S 'JEŽEVA KUĆICA'

Summary

The form and usage of diminutives has been an interesting topic and a source of controversy among scholars. Bearing in mind structural differences between two languages such as Serbian and English, and regarding an array of meanings diminutives are able to convey, a translator tackles a demanding task when trying to deliver a message from one language into another. The labour becomes even harder if the text to translate is a popular and gentle poem 'Ježeva kućica' of a famous hedgehog whose bravery and wisdom reveal the everlasting truth that there is no place like home. This chapter compares Serbian noun diminutives in the poem to their equivalents in the English translation as an attempt to give an insight into translation discrepancies and how much they affect meaning, and the overall atmosphere of the literary work mentioned.